

KİTLE EYLEMİ BOŞ LAFLARDAN ÇOK DAHA DEĞERLİDİR

Söz Dergisi, 12 Ağustos 1995

Yıldırım Koç

Son haftalarda hem çok büyük sevinçler yaşadım, hem de hırşımdan mideme sancılar girdi. 17-18 Haziran 1995 günleri kamu çalışanları Kızılay'da büyük bir eylem gerçekleştirdiler. 5 Ağustos 1995 günü ise, 240 bin dolayında işçi Kızılay Meydanı'nda Emeğe Saygı mitingi yaptı. İşçilerin Kızılay alanına girmeleri 2,5 saati aştı. 12 Mart öncesi mitingleri, Taksim'de 1976, 1977 ve 1978 1 Mayıs kutlamalarını, Ankara'da 26 Kasım 1994 Büyük Yürüyüşünü yaşamış biri olarak, Emeğe Saygı mitinginin en büyük işçi mitingi olduğunu söyleyebilirim. Taksim'deki 1 Mayıs mitinglerine belki bu sayıda veya daha fazla insan katılmıştı; ancak katılımcıların önemli bir bölümü işçi değildi; sendikaların değil, siyasi hareketlerin pankartları arkasında gelen devrimcilerdi.

Her büyük kitle eyleminde olduğu gibi, 5 Ağustos Emeğe Saygı Yürüyüş ve Mitinginin de yetersizlikleri, eksiklikleri vardır. Bunların bir kısmı görüldü, bir kısmı ise tartışılmadı bile.

Ama Türkiye tarihinin en büyük işçi yürüyüş ve mitingi değerlendirilirken, misket havasının çalınmış olması öne çıkarılır ve bu nedenle bu büyük olay gözardı edilirse, inanın insanın midesine sancılar giriyor. 6 Ağustos tarihli bir gazetede öne çıkan haberlerden biri buydu. 7 Ağustos günü Ankara'da bir yerel radyoda yaklaşık 45 dakikalık görüşmede bana sorulan ikinci soru, bir dinleyicinin bu tepkisiydi. Ben de kısa yanıtladım: "240 bin işçi biraraya gelsin, IMF karşıtı sloganlar atsın, ülkemizin bağımsızlığına sahip çıksın da, ara sıra değil, tüm yürüyüş boyunca misket havası çalmaya razıyım," dedim.

Niçin böyleyiz? Özellikle sol içinde niçin kimseyi beğenmemek, herkesi ve herşeyi eleştirmek bir meziyet kabul ediliyor? Kendisi bir ürün üretemeyenler mi, üretilen ürünlerin hatalarını arıyor ve abarttığı hataları öne çıkarıyor? Bu kötü alışkanlığın yaşamın karmaşıklığıyla ne kadar çeliştiğini ne zaman öğreneceğiz? Yaşanan sürecin hakim olan olumlu çizgisini görememek, bilimden kopukluğun bir sonucu mu?

Birçoğumuz hem 12 Mart, hem 12 Eylül yenilgisini yaşadık. Bu ülkede Anayasa oylaması öncesinde "hayır" propagandası yapmanın bile ciddi cesaret istediği günler geçirdik. Bugün eğer 240 bin işçi, Türkiye tarihinin en geniş katılımlı işçi yürüyüşünü gerçekleştiriyorsa, bu arada misket havası çalınmış olmasını çok ciddi bir eleştiri gibi öne sürmenin, en nazik deyişle, normallikten epey uzak olduğunu kavramak bu kadar mı zor?

Yürüyen işçi kitlesi içinde slogan atan da, misket çalınmasını isteyen de vardı. 240 bin kişilik işçi yürüyüşüne her siyasal görüşten, her etnik kökenden, her mezhepten işçimiz katılmıştı. Eğer Türkiye'de yalnızca militan işçi marşlarını söyleyenlerden oluşan 240 bin işçiyi biraraya getirebiliyorsanız, zaten emeğin kurtuluşu mücadelesinde önemli bir mesafe almışsınız demektir.

Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi bir değişim ve dönüşüm yaşıyor. Sol içinde ise bir kesim hala sınıfı tanımamakta kararlı. Kitlenin kapitalizmin sonuçlarına karşı gerçekleştirdiği tarihsel eylemler yerine, kulağımıza hoş gelen bazı güzel sözleri söyleyenler daha çok tutuluyor. Kısa bir süre önce Söz Dergisi'nin orta sayfasında Hava-İş Sendikası eski Genel Başkanı Atılay Ayçın'ın TÜRK-İŞ Genel Başkanı'na ilişkin kesinlikle katılmadığım iddiaları yayınlandı. Yazıyı okuyunca Hava-İş Sendikası'nın TÜRK-İŞ'in eylemleri konusundaki tavrını gözden geçirdim.

TÜRK-İŞ, Demokrasi Platformu ile birlikte, 20 Temmuz 1994 günü genel eylem yaptı. Türkiye tarihinde ilk defa işçi sınıfının tüm kesimleri ortak bir genel direniş gerçekleştirdi. Hava-İş ne yaptı? Hava-İş Yönetim Kurulu imzasıyla 19 Temmuz günü bir bildiri yayınladı, eylemi yerdi,

eyleme katılmadı. Hava-İş'in 13 Ocak 1995 günü toplanan genel kuruluna sunulan çalışma raporunda 20 Temmuz genel eyleminden tek satır söz edilmemiş. 26 Kasım 1994 günü, Türkiye tarihinde ilk defa Meclis'te görüşülen bir tasarinin işçi aleyhindeki önemli hükümleri, işçilerin sokaktaki fiili gücüyle değiştirildi. Ünlü 15-16 Haziran olayları, 274 sayılı Sendikalar Yasasının değiştirilmesini engelleyememişti. 26 Kasım 1994 Büyük Yürüyüşünde bu başarılıydı. Hava-İş Sendikası ne yaptı? Eyleme katılmadı. 18 Temmuz 1995 günü Ankara'da yapılan toplantıya, CHP ve DYP Genel Merkezlerini protesto yürüyüşüne Hava-İş katılmadı. 21 Temmuz günü servis araçlarına binmeme eylemine Hava-İş katılmadı. 25 Temmuz günü CHP ve DYP il merkezlerini ziyaret ve protesto eylemine Hava-İş Sendikası katılmadı. 5 Ağustos Emeğe Saygı Yürüyüş ve Mitingine Hava-İş Sendikası katılmadı. 8 Ağustos iş durdurma ve işyerini terketmeme eylemine Hava-İş Sendikası katılmadı. Hava-İş Sendikası, 1993 yılı Şubat ayında THY işyerinde yapılan grev oylamasını kaybetti. Hava-İş Sendikası, 1995 yılında THY işyerindeki grev ertelenince THY işyerlerinde bir direniş örgütleyemedi. Hava-İş Sendikası, Havaş işyerinde grevin kırılmasını önleyemedi. Hava-İş Sendikası, Havaş işyerinde greve çıkıldığında, aynı işyerini paylaşan THY işçilerinin Havaş işçilerine aktif desteğini sağlayamadı.

Benim bir türlü anlayamadığım mantık, bu eylemlere katılmayarak sınıf kardeşlerini yalnız bırakan ve temsil ettiği kitleyi, bırakın demokrasi mücadelesini, ekmek mücadelesine bile sokamayan Hava-İş'i eleştirmek yerine, misket havasının çalınmış olmasını dert edinebiliyor.

Çok önemli günler yaşıyoruz. İşçi sınıfı kendiliğinden bir sınıf olmaktan çıkıp kendisi için bir sınıf olma sürecinde önemli aşamalar katediyor. Hızla politize oluyor, kendi sınıf çıkarlarını savunan programlar üretmeye çalışıyor, bu nitelikteki programlar arıyor. Bu sürece büyük bir hoşgörülle yaklaşmak gerekli. Diğer taraftan, güzel sözler söyleyip kitle eylemlerinde ortalıkta gözükmeyenlere ve kendi kitesine önderlik edemeyenlere ise çok daha acımasız davranmakta yarar var. Ama ne yazık ki, kitle eylemine hoşgörüsüz yaklaşanlara ve ancak sol terimleri bolca kullanıp kitleden kopanlar ve kitle eyleminden kaçanlara sempati duyanların sayısı az değil.

TÜRK-İŞ tarihinde ilk defa önceden belirlenmiş bir takvime göre eylemler gerçekleştirdi. Bu eylemlerde çeşitli eksiklikler ve hatalar oldu. 8 Ağustos günü için önceden işyerine gitmeme kararı alınmışken, bu kararın işyerine gidip çalışmama ve gece işyerini terketmeme eylemine dönüştürülmesi bazı bölgelerde sorun yarattı. Ancak, işyerini terketmeme eyleminin TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu tarafından bir eylem biçimi olarak benimsenmesi ve kiteselleştirilmesi, bu değişikliğin yarattığı sorundan çok daha önemli bir kazanımdır.

Hükümet bu eylemlere karşı duyarsız gibi gözükte. Duyarsız olmadığı kesin. Devletin güvenlik örgütlerinin, eyleme katılım, eylemcilerin coşkusu, halkın desteği konularında sürekli olarak bilgi toplayıp değerlendirdikleri konusunda kimsenin kuşkusu yok.

Öyle bir dönemde yaşıyoruz ki, bu çatışmada kamu işçilerinin her kazanımı işçi sınıfının diğer kesimlerine de yansıtacaktır; işçi sınıfının her kazanımı, sermayeden çıkacaktır. Türkiye'de sınıf saflaşmaları daha netleşecektir. Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi, tüm eksiklik ve hatalarına karşın, halkımızın öncüsü konumuna yükselmektedir. İşçi sınıfını tanımayan ve okudukları kitapları da yanlış anlayanlar ("işçiyi kitaptan tanıyanlar," demiyorum), Türkiye işçi sınıfının yaşadığı dönüşüm sürecini görememekte, kavrayamamakta ve hayallerindeki idealize edilmiş davranış kalıplarına uymayan gerçekliği reddederek değiştirebileceğini sanmaktadır. Kafasında idealize edilmiş işçiyi gerçek hayatta bulamayan bir idealistin yaşadığı hayal kırıklığı ve saldırganlık yerine, misket oynayarak da olsa Emeğe Saygı yürüyüş ve mitingine gelen işçiyle ve onun her geçen gün gelişen sınıf bilinciyle mutlu olmayı yeğlerim.